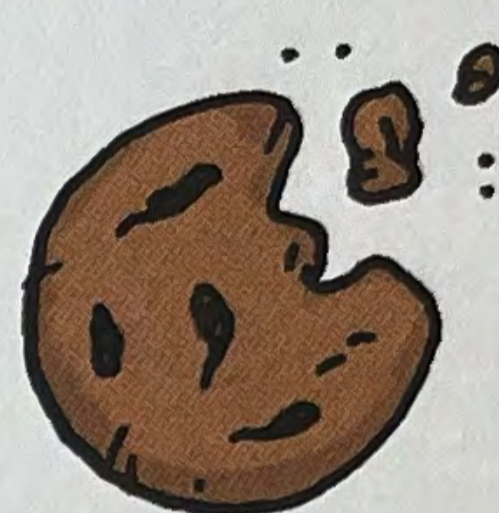

Begrippenlijst

- account** Afgeschermd stukje van een site met jouw privégegevens (naam, e-mailadres).
- applicatie of app** Programma op je computer, tablet of smartphone.
- bron** Waar je de informatie vandaan hebt, bijvoorbeeld een website, boek, krant of een persoon die je iets heeft verteld.
- browser** Programma dat je gebruikt om websites te bekijken.
- cloud** Online opslag waar je bestanden of foto's kunt bewaren. Eigenlijk staat je informatie verspreid over heel veel computers overal ter wereld.
- content** De inhoud van bijvoorbeeld een webpagina of een profiel op social media.

cookie

Klein bestandje dat op je computer wordt gezet als je op internet surft, zonder dat je het merkt. Degene die een cookie plaatst, kan zien dat jij op die website bent geweest en vaak ook wat je daar hebt gedaan.

data

Informatie, bijvoorbeeld alle gegevens die bedrijven zoals WhatsApp, Instagram en YouTube over jou hebben verzameld.

digibeet

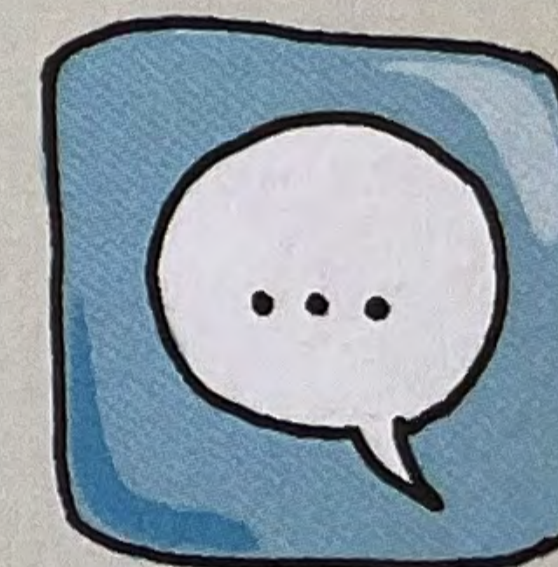
Iemand die niet goed overweg kan met of weinig afweet van digitale middelen.

downloaden

Een bestand (app, muziek, foto, video) overbrengen van internet naar je smartphone, tablet of computer.

facetimen/ videobellen/ skypen

Bellen via internet waarbij je elkaar kunt zien. Hoe je het noemt, hangt af van de app en het apparaat.

gadget

Een vernieuwend (elektronisch) apparaatje met een mooi of grappig uiterlijk.

GEM. BIB. EDEGEM

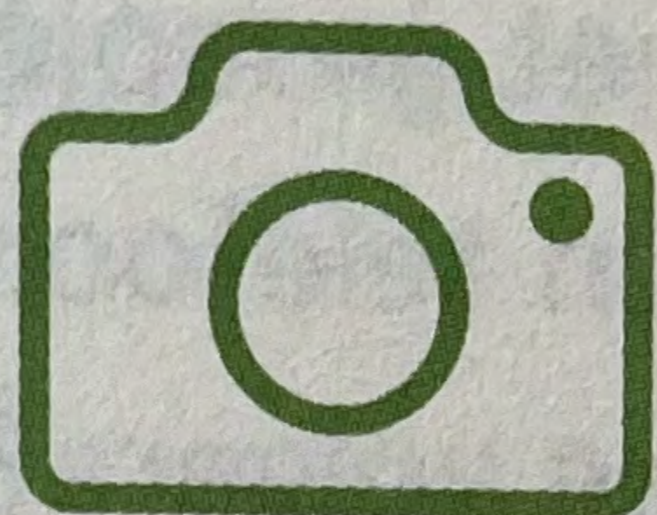
0310 148 7679

Lees meer begrippen
achter in dit boek.

HOOFDSTUK 5

Dertienhonderd volgers

Oktober heeft plaatsgemaakt voor november en Jasmijn is inmiddels aardig ingeburgerd in hun klas. Ze gaat met iedereen om, maar is vriendinnen geworden met Daimy. Dan ontdekt Nina iets merkwaardigs.

In de pauze staat ze met Rana, Yindi en Lexie te praten. Dat is gewoonte geworden. Voetballen met de jongens doet ze bijna niet meer. Sommige jongens voetballen ook minder: die bemoeien zich plotseling met de meiden, of eigenlijk met het groepje waar Jasmijn bij staat, waar Niels zich meestal ook bij aansluit. Soms, als ze op zo'n moment naar Niels kijkt, voelt Nina een pijnlijke steek. 'Heb je het gezien?' vraagt Yindi, 'bij Jasmijns Insta?' 'Wat?' Nina richt haar aandacht weer op haar vriendinnen.

‘Jasmijn heeft een heleboel gekke volgers,’ zegt Rana. Ze buigen zich over hun telefoons en Nina ziet wat Yindi bedoelt: sommige van Jasmijns volgers hebben geen profielfoto en geen berichten. Of ze hebben gekke namen, met alleen letters en getallen.

‘Huh? Dat is raar!’ zegt Nina.

‘Maf toch? Dat is toch niet normaal?’ vindt ook Lexie.

‘Kom, we gaan het vragen!’ stelt Yindi voor.

De meiden stappen op het groepje af waar Jasmijn bij staat en houden haar hun telefoons voor. ‘Wat is dit? Hoe kom je aan die gekke volgers?’

‘Hoezo gekke volgers?’ vraagt Jasmijn. ‘O, dat! Die heb ik gekocht.’ Ze grijnst.

‘Gekocht?’ De drie meiden kijken haar stomverbaasd aan.

‘Dat kan, hoor. Vijfhonderd volgers voor vijf euro.’

‘Echt?’ Nina staart haar aan. ‘Waarom zou je dat doen?’ Jasmijn haalt haar schouders op. ‘Gewoon, vond ik leuk.’

‘Maar het zijn dus geen echte volgers,’ zegt Rana.

‘Vind ik wel,’ verdedigt Jasmijn zich. ‘Het staat daar toch: dertienhonderd volgers.’

‘Het zijn geen echte mensen die jou volgen,’ stelt Rana.

‘Nee, eigenlijk zijn het er achthonderd,’ maakt Yindi ervan.

‘Of driehonderd,’ rekent Rana snel uit.

‘Dat klinkt al heel anders dan dertienhonderd,’ zegt Yindi.

‘Waarom doe je dat? We doen toch geen populariteits-

wedstrijdje?' wil Nina weten.

'Ik doe wat ik wil,' zegt Jasmijn.

Dan trekt Nina haar vriendinnen mee. 'Rare meid!'

Het nieuwtje gaat razendsnel de klas rond en de reacties zijn verdeeld: sommigen vinden het een goeie grap, anderen vinden het megastom. Nina is waarschijnlijk een van de weinigen die van mening is dat Jasmijn zichzelf compleet voor gek heeft gezet.

Als Nina 's middags thuiskomt, is haar moeder thuis, want het is haar vrije dag. Ze kletsen eventjes met een kopje thee en een biscuitje en dan verzucht haar moeder: 'Heb je trouwens mijn brillenkoker ergens zien liggen? Ik kan hem nergens vinden.'

'Nee.' Nina schudt haar hoofd. Haar moeder is wel vaker iets kwijt.

Dan vraagt haar moeder: 'Heb jij laatst iets gekocht bij *bol.com*?'

Volgers kopen

Wist je dat je echt volgers kunt kopen? Googel *volgers kopen*, en je ziet dat ze op verschillende sites worden aangeboden, voor allerlei prijzen. Echte en actieve volgers zijn duurder dan neppe en inactieve. Je kunt mannelijke of vrouwelijke volgers kopen, wat je maar wilt. Ook kun je 'echte' Instagramlikes kopen, voor nog geen twee euro. Maar hoe 'echt' zijn ze? Niet dus. Het gaat om spamaccounts of robotaccounts, soms met echte mensen, soms geautomatiseerd, die verder niets met jouw content doen. Het is een winstgevende business: bedrijven die dit doen, verdienen er heel veel geld mee.

Heel even stukt Nina's adem, dan zegt ze: 'Hoezo? Waarom vraag je dat?'

Ze draagt het vest dat ze bij *bol.com* heeft besteld, maar tegen haar ouders heeft ze gezegd dat ze het in het dorp had gekocht. Waarom ze een leugentje vertelde, weet ze eigenlijk niet goed. Misschien wilde ze liever geen aandacht vestigen op wat ze uitspookt op de computer.

'Er verschijnen allemaal pop-ups voor meisjeskleding en tasjes en make-up,' verklaart haar moeder. 'Dat moet haast wel komen doordat iemand op mijn account allerlei spullen heeft bekeken.'

Tot haar ergernis voelt Nina dat ze rood wordt. 'Dat is vast toeval. Ze weten misschien dat jij een dochter hebt.'

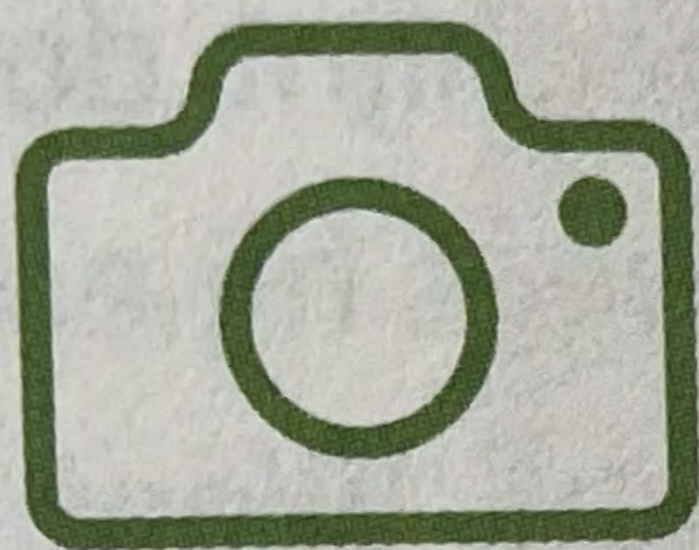
'Dat lijkt me sterk,' zegt haar moeder.

'Nou, oké dan,' geeft Nina toe. 'Maar ik heb niets gekocht. Een beetje rondkijken mag toch wel?'

HOOFDSTUK 6

Gratis bestaat niet

Die avond begint Nina's vader er ook over. 'Die reclame waar mama het over had, die is er niet zomaar, hè?' zegt hij. 'Als je spullen aanklikt, laat je sporen na, ook als je niets koopt. Kliks zijn geld.'

Niet-begrijpend kijkt Nina haar vader aan. Die gaat er eens goed voor zitten. 'De site van *bol.com* is zo slim dat ze onthouden waarnaar jij hebt gezocht. De volgende keer dat jij die site bezoekt, laten ze producten zien die erop lijken, dingen waar jij misschien ook in geïnteresseerd bent. Ze hopen dat jij denkt: dát wil ik ook.' Haar vader wrijft met zijn hand over zijn voorhoofd. 'En ook als je via Google naar iets zoekt, of andere sites bezoekt, krijg je daarna telkens die producten aangeboden op de verschillende apparaten die jij gebruikt.'

Instagram, YouTube en al die andere media over jou hebben verzameld, alle gegevens over jou dus.'

Nina's vader kijkt haar aan om te checken of ze het allemaal nog kan volgen. Dan gaat hij verder: 'En dan sturen ze reclame op je af. Of je moet betalen om verder te mogen spelen. Of ze verleiden je om iets te kopen binnen een game.'

Nu moet Nina denken aan haar regelmatig terugkerende frustraties bij Candy Crush. Hoe vaak wilde ze het allerliefst gewoon maar betalen om door te kunnen spelen! Als haar vrienden op een hoger level zijn, wil zij dat ook! Slim eigenlijk, beseft ze nu.

Maar dan bedenkt ze iets. 'Maar hoe komen ze dan aan mijn gegevens? Bijvoorbeeld bij Candy Crush?'

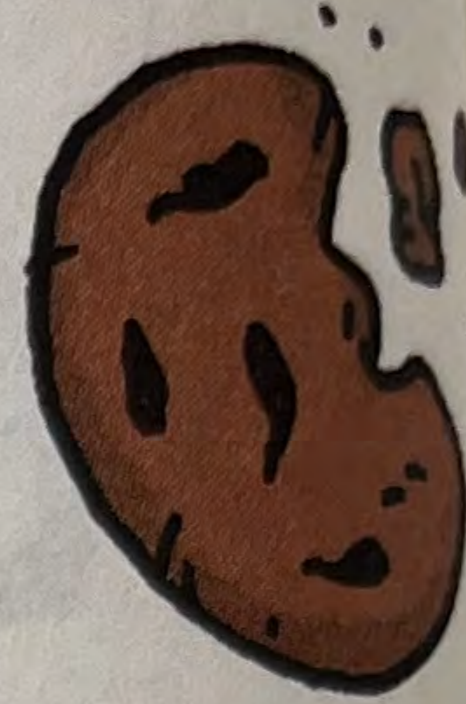
Haar vader wijst naar haar telefoon. 'Toen je voor de eerste keer het spelletje op je telefoon zette, heb je waarschijnlijk ongelezen alle voorwaarden geaccepteerd. Daarmee heb je toestemming

Privacybeleid

In de kleine lettertjes kun je bijvoorbeeld de volgende uitspraken tegenkomen. Deze zijn enigszins aangepast en ingekort overgenomen van *king.com*, de leverancier van Candy Crush:

- Bedrijf X is de gegevensbeheerder van alle persoonlijk identificeerbare gegevens of persoonlijke gegevens die we over u verzamelen via of in verband met onze spellen of andere diensten, ongeacht of u een overeenkomst heeft met bedrijf X.

'Maar hoe werkt dat dan?' wil Nina weten. 'Als je ergens op een website komt, plaatst die site kleine bestandjes op jouw computer. Dat is een soort spionage, want ze verklikken waar jij bent geweest. Cookies worden die bestandjes genoemd. Er worden dus gegevens van jou en jouw computer verzameld, die worden doorverkocht aan bedrijven die bepaalde producten aanbieden. Vandaar dus die reclame. Die verschijnt dan meteen op al onze apparaten trouwens,' voegt hij eraan toe, 'omdat ze hetzelfde IP-adres hebben. Weet je wat dat is?' Nina schudt haar hoofd.

‘Dat is het adres waarmee computers op internet elkaar herkennen. Elk huishouden heeft zijn eigen IP-adres.’ Hij zwijgt eventjes en gaat dan verder: ‘Maar waar hadden we het over? O ja, geld verdienen met reclame. Net als met die apps. De mensen die die ontwikkeld hebben, moeten natuurlijk wel ergens hun geld mee verdienen. Dat doen ze met de reclames die opgenomen zijn in hun apps of games. Gratis bestaat niet.’

‘Wel, hoor,’ protesteert Nina. ‘Ik heb toch allemaal gratis spelletjes op mijn telefoon? Als ik iets uitzoek in de Play Store, betaal ik niks. Dat mag niet van jullie.’ Haar toon is verontwaardigd. Maar dan zegt haar vader: ‘Wat denk je, dat die mensen iets leuks verzinnen en dat dan zomaar weggeven? Nee, er wordt betaald voor alle data die WhatsApp,

Instagram

Welke gegevens verzamelt Instagram van jou? Je gebruikersnaam, e-mailadres en IP-adres, je telefoonnummer, locatiegegevens en browsertype, maar ook *device identifiers* (een soort cookies) en natuurlijk je content, en dan vooral foto's. En ook jouw profielgegevens op Facebook of andere sociale media. Officieel moet je 13 jaar zijn om Instagram te mogen gebruiken, maar nergens wordt naar een leeftijd gevraagd en dat wordt ook nergens gecontroleerd.

gegeven dat ze jouw naam en telefoonnummer opslaan en delen met anderen.'

'Echt?'

'Echt!'

'Maar het is een heel lang en saai verhaal met heel kleine lettertjes waar ik niets van snap. Dat sla ik gewoon over.'

'Dat snap ik wel,' zegt haar vader met een glimlach. 'Dat hebben die ontwikkelaars bewust gedaan.'

'Dat is een soort valsspelen, toch?'

Haar vader glimlacht nog steeds. 'Nee hoor, ze houden zich keurig aan de letter van de wet. Juist omdat alles

- Door het downloaden, openen en/of spelen van onze games, of door interactie met onze websites of andere services, gaat u akkoord met de verzameling en het gebruik van uw informatie in overeenstemming met dit privacybeleid. Dit omvat uw toestemming voor het gebruik van uw gegevens door bedrijf X en onze reclamepartners.
- Door onze games te downloaden, te openen en/of te spelen, stemt u ermee in dat wij informatie over u

- verzamelen. De meeste van deze gegevens komen rechtstreeks van u of van uw apparaat, zoals apparaatinformatie, land en regio en informatie over Gameplay.
- Onze games kunnen reclames voor producten en services van derden bevatten. Door dit privacybeleid te accepteren en onze games te downloaden of te blijven spelen gaat u ermee akkoord dat wij en onze reclamepartners informatie over u verzamelen en deze gebruiken om relevante reclames van derden in onze games te kunnen laten zien.

moet kloppen wat privacy betreft, is het zo'n uitgebreid verhaal.'

'Maar als ik geen toestemming geef, kan ik dat spelletje dan wel spelen?'

'Nee, het is het een of het ander.' Haar vader pakt zijn eigen telefoon. 'Ik zal het je laten zien. Stel nou dat ik Candy Crush wil gaan spelen ...'

Nina grinnikt terwijl ze toekijkt hoe haar vader in de Play Store het spelletje opzoekt en het op zijn telefoon downloadt.

'Kijk,' zegt hij, 'nu krijg je eerst een schermpje waar het balkje met *Accepteren* het meest opvalt.'

'Daar klik ik dan meteen op,' zegt Nina.

'Precies. Het lezen van de servicevoorwaarden en het privacybeleid sla je over. Maar er staat toch echt ... Wacht even ... Ik zoek het op ...' Hij klikt *Servicevoorwaarden* aan. Daar staan bij de gebruiksvoorwaarden drieëntwintig verschillende artikelen.

Nina begint te gillen: 'Dat leest helemaal niemand!'

'En hier ...' – Nina's vader raakt met zijn vinger het woord *Privacybeleid* aan – 'staat ook een heel verhaal.'

'Nou, ik zou zeggen,' zegt Nina beslist, 'gewoon die voorwaarden accepteren en spelen!' Ze tikt haar vader op zijn mouw. 'Ga jij dat nu ook doen? Het is echt een leuk spel, hoor! En lekker verslavend!'